

מרימ פיערמאן-לעוזין

הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ עָלָיו הָאָמֵן

**דערציאילונגגעע
אוֹ לִידַעַת**

TZIT A SHNIRL ZICH FUN ZEIDN

By

MIRIAM FIREMAN LEVIN

Los Angeles, California

1972

PRINTED IN U.S.A.

*Copyright © 1972
by MIRIAM FIREMAN LEVIN
Los Angeles, Calif.*

מִרְיָם פַּיְינְרֶמְאָן-לְוֹזִין

א מ ת נ ה
מיינע קינדעך
אוֹן אַיְנִיקְלָעַךְ:
ראַשְׁעַל אוֹן עַלְיעַט,
מַאֲרַק אוֹן מִיטַּש.

פָוּן דַעַט וְעַלְבֵן מִזְבֵּחַ:
„אֹוִת אַ זָמְדִיכָן בָּאָדוֹן“
(דערציאילטגען אונז לידער)
דערשינען אין שיקאָגָעָה, 1936

אַ האָרְצִיכָן דָאנְקָן
די סְפָאַנְסָאָר-אָרְגָּאַנְיָאָצִיעָס :

- אַיְדִישְׁעָרְ פִּינְיאָרְ מִיטְיוֹנָם קָוְלְטָחוֹדְ-קָלוֹב
- שִׂיקָּאָגָעָרְ קָוְלְטוֹרְ אָונְ וּוּלְפָעָוָרְ קָלוֹב
- אַיְמָטְ-סְמִידְ - מִיטְיוֹנָהָרְ עֲדָרָם קָוְלְטוֹרְ-קָלוֹב
- דַיְ וּוּהְיְלָעָרְ פָּאָסְיְיְעָטְיָ

אַדִּיבִּינְפִּיר

פּוֹן בָּעֵר גֶּרְיוֹן

די אַידִישׁשָׁע פֿרַאֲגְרָעַסְיּוּן שְׁרוּיַּה
בָּעָרְיוֹן, מְרִים פֿיְנְרָמָאָזְלָעָוַוִּין, אַז נִיטְקִיּוֹן
פֿנִים חְדְשָׁות אַיִן אָוְנְדוּזָעָר לִיטְעַרְאָטוֹר. שְׁוֹיַּן
אַיִן 1936 אַז אַיִן שִׁיקָּאָגָא דָעַרְשִׁינְעַן אַיר
זָאָמְלוֹנָג דָעַרְצִיְּלוֹנְגָעָן אָוָן לִידְעָר: "אוֹיפְּ אַ
זָּאמְדִּיקָּן בָּאָדוֹן".

זַי הָאָט גַּעַדְרוֹקָט לִידְעָר אָוָן
דָעַרְצִיְּלוֹנְגָעָן אַיִן דָעָר "מַאֲרָגָן-פֿרִיהִיטַּוּ",
"זָאָמְלוֹנְגָעָן", "פֿרִיְּ-שְׁרָאָל", "נִיעָן פֿרָעַטַּע"
אָוָן אַנְדְּעָרָעָן צִיְּטָשְׁרִיפָּוֹן.

אַיר אַיצְטִיקָּעָר, צְוּוִיתָעָר בָּזָד
דָעַרְצִיְּלוֹנְגָעָן אָוָן לִידְעָר, "צִיטְ אַשְׁנִירָל
זַיְדַּ", אַז אַ נִיעָר שְׁטָאָפָל אַיִן אַיר לִיטְעָ-
רָאִירְשָׁעָר אַנְטוּוֹקְלוֹנָג.

אַירָעָן דָעַרְצִיְּלוֹנְגָעָן זִיְנָעָן
עַמְאַצְיָאנְגָעָל אַנְגָּעָלָדוֹן, מִיטְ יְוָנְטָלָעָנוּ
אַימְפָּעָט, מִיטְ אַ רְנָאַלִּיסְטִישָׁן, סָאַצְיָאלָן
צּוֹגָאנָג, מִיטְ פֿרָאַלְעַטָּאַרִישָׁעָר אַידִּיאָיִשְׁ
קִיְיט. פָּאָרָאָן אַיִן זַיְ שְׁמִיכָל פּוֹן אַירָאָנוֹעָן
בִּיטְעָרָעָר סָאַרְקָאָזָם, אוֹיךְ—צְעַרְטָלָעַכְקִיְיט,
טִיפְּעָן סִימְפָּאַטִּיעָן, מַאֲמַעַשָּׁע וּוּאַרְעַמְקִיְיט.

די צִיטְ? מַעֲרַסְטָנָס דָעָר הַיִּינְטָן
אַיִן אַמְעָרִיקָעָן: שָׁאָפְ-בִּילְדָעָר, בָּאַזְוָרָט אוֹיפְּ אַ

אייגענער דערפֿאַרְגָּן, די דרייסיקער יָאָרְן
פֿון שָׁאָרְפָּן עַקְאַנְאָמִישָׁן קְרִיזִיס-יָאָרְן פֿון
הוֹנְגָּרָה, צָאָרָן אָנוּ קָאָמָף. דָּעַר אִינְהָאַלְט
נָעַמְתָּ אַרְיִין אָוִיךְ אֲוִיטָאַבִּיאָגְרָאָפִישָׁע
צְכוֹרְנוֹת-דְּעַרְינְגָּרְנוֹגָעָן פֿון דָּעַר שְׂרִיבְעָרִינָס
קִינְדָּהִיט אֵין אִיר הַיִּס-שְׁטָעָטָל שָׁאָרָגָּא-
רָאָד, פָּאָדָּאָלִיעָ; רִיזָּעָ קִיְּוָן אַמְּעָרִיקָע אָנוּ
עַרְשָׁטָעָ יָאָרְן אֵין דָּעַר נִיעָר הַיִּים; בִּילְדָּעָר
פֿון דָּעַר אֲוִיטָאַרְיָינָס פָּאָרְבִּינְדָּן זִיךְ מִיטָּעָר
אִידְישָׁעָרָ פָּרָאָגְרָעָסְיוּוּעָר בָּאָוּנְגָּוָגָג, וּאוּ זִיךְ
אֵיז אַקְטִיוּוֹ אֶלְסָ שָׁוֹלְ-לְעַרְעָרִין אָנוּ קָוְלוֹטוֹרָ.
גַּנוּזְלָשָׁאָפְטָלְעָכָע טֻוְרָיָן.

עַכָּאָס פֿון אָונְדָּזָעָר צְעַבְּרוּזְטָעָר
צִיִּיט; צְכוֹרְנוֹת פֿון בְּלוֹטִיקָעָ פָּאָגְרָאָמָעָן
אָוִיךְ אִידָּן אֵין דָּעַר אַקְרָאִינָעָ; בָּאָשְׂרִיבָּוֹן-
גָּעָן פֿון די יָאָרְן פֿון אִידְישָׁן חֹורְבָּן אָונְטָעָר
די נָאָצִי-בָּאָרְבָּאָן.

שְׁוִין דָּעַר נָאָמָעָן פֿון דָּעַס בּוֹךְ
אֵיז אָן אַנְדִּיִּיט אָוִיךְ דָּעַר שְׂרִיבְעָרִינָס חֹושָׁ
פָּאָרָהָמָעָתָה פֿון דָּעַרְתָּ.

פָּאָרָאָן אֵין אִירָעָ דְּעַרְצִילְוָגָעָן
פָּאָלְקָסְטִימָלְעָכְקִיָּתָה פֿון סְטִילָ, פָּשְׁטוֹתָהָ פֿון
לְשָׁוֹן; אָנוּ אַיְנִיקָעָ פֿון זִיךְ — כּוֹחָ פֿון
בִּילְדָּעָר-שִׁילְדָּעָרָן.

אֵין די לִידָּעָר שְׁפִירָט מָעָן דִּיכְ-
טָעָרִישָׁן אָוּמְרוֹן, אָנוּ אַוְיפְּרוֹזָן — זִיךְ זִינְעָן

אַבער בלוייז אַ נאָכְקָלָאנְג, אַ נאָכְוָאָוקָס,
מערטנסןס — דעַקְלֻעָרָאַטְיוֹ.

די שרייבערין האָלָט אִין פרָאַ-
צָעַס פּוֹן שׂוּנָר אַרְבֶּעָתָן אוֹיְף זִיךְ צָו דָעָר-
גְּרִיכָן מַעַר לִיטְעָרָאַרִישָׁע פָּאַכְמָאַנִּישָׁקִיט,
מַעַר טַעֲכָנִישָׁע גַּנְוִינְטִיקִיט. זֵי פָאַרְדִּינְט
אַנְעָרָקְנָנוּנָג אָוּן דָּעַרְמוֹטִיקָוָנָג.

אַ גְּרוּטָעָר חַכְם הַאָט אַמְּאָל
גַּנוֹזָגָט : „לִיְעַנְעָר, זָאָל דִּיךְ דָעָר אַוְבָּעָר-
שְׁטָעָר אַוְיסָהִיטָן פּוֹן אַ לְאָנָג אַרְיִינְפִּירִי!
שְׁטָעָל אַיךְ טַאָקָע דָא אַ פִּינְטָל.

אַלְגָּא

אלגא זעם, ווי א גרויס שטיק בארג טוילט זיך אפ אוון הויבט-אן פאלן. אונגען שטייט איר מאן קיריל אונז באמערכט ניט דאס אומגליק, וואס רוקט זיך אלץ נענטער אונז נענטער. אלגא וויל אים וואראנען: או הוייבט אן שרייען: „קייריל, קיריל!“ אבער מערכו ווירדיק: די ווערטער קומען ארוים אן שם קלאנג; ס'הערט זיך בלוייז א כרייפען: „קר... קר...“ פונקט ווי עמיצער וואלט זיך געווארגן.

מייט אימפעט רייסט זיך אלגא אפ פון פלאץ אונז לאזט זיך לוייפן צו דאטטווען קירילן פון פאלנדיקן שטיק בארג. זיך לויפט, לויפט,
פארטשעפטעט זיך איז א שטויין, אן... זיך עפנט די אויגן.

א הלום. זיך ווישט-אפ דעם קאלטן שוויים, וואס האט זיך איז דרייבגען קריישטאלן באוווין אויף דעם שטערן. דאס קינד, בי איר זוית האט דערשפירות דער מוטערם שרעק אונז נענו מען שרייען. אלגא

דריקט דאס קינד, צו דער ברוסט: „שא, ווועט אויפוואען דעם טאטן, ווועט ער זיך ווידער קלאנג, או ער אייז געווען שלעפעריך א גאנצן טאג אונז ניט געקענט ארבטען.“

דאס קינד גורעת איין דאס פיסקל איין דער ברוסט, גראבט-איין די וויכע פינגעעלעד איין דער מוטערם לייב. ס'טוט א קליפ און א צי, א קליפ און א זויג. די ווארמע טילד און די נאענטקייט פון דער מוטער שטילן בימלעכוייז איז דאס קליפנדיקע קינד אונז עם שלאפט-איין.

ערשת דאון הויבט-אן אלגא באטראכטן וואס ס'האט פאסירט. זיך קוקט זיך ארום איין אלע זויטן פונעם האלב-פינצעטערן צימער. קיריל לוייט ביום עק פון בעט, אונז א שמיכל שפלט אויף זוינע ליטן. דאס שמיכלדיקע פנים פון מאן הויבט-אן אויך זיך צו באראיאן. זיך שארט צערטעלעך אוווק דה האר פון קירילס שטערן, אונז דעקט אים צו דעם נאקטען אקסל.

אלגאָס בלײַבְט לֵינַן מיט אָפְעֶנָּע אָוִיגָּן, מיט אָ קְלָאָפְנְדִּיק האָרְצַן,
און צָאן שְׂוִין מַעַר נִימַּת אַיִּינְשָׁלָאָפָן. זַי רָוקְטַּ לְאַגְּנוֹזָם אָפָּה דַּאֲם שְׁלָאָפָן-
דִּיקְעַ קִינָה, כְּדַי דַּאֲם קְלָאָפְנְדִּיקָעַ האָרְצַן אִירָם זָאֵל עַמְּ נִימַּת אַוִיפּוּעָקָן.
זַיְנַט אלגאָס פָּאָטְעָר אַיְזָן גַּעֲהָרְגַּעַט גַּעֲוָאָרָן, האָטַּה דַּי שְׁרָעָקַ פָּוָן
טוּיַּט בָּאַהֲרֶשֶׁת אִיר גַּעֲדָאָןָק. אָטַּ אָזְעַלְכַּעַ חַלְמוֹת אָוּן שְׁרָעְקַלְעַבָּע
קָאַשְׁמָאָרָן, בְּרַעֲכָן-אָוִים פָּוָן צִיּוּתְ-צָוִיצִיטָה, שְׁטָעָרָן אִיר שְׁלָאָפָן אָוּן
נִיבָּן אִיר נִימַּת קִינָן רָוּ, אָפְילָו בִּוּיטָאָן.

אוּוִיזָן, אלגאָס פָּאָטְעָר, אַיְזָן אָרוֹסִישָׁעָר פּוּיעָר גַּעֲוָעָן. דַּי עַרְשְׁטָע
צִיַּיט נַאֲד וַיַּן קוּמוּן קִינָן אַמְּעָרִיקָעַ פָּלָעָנְטַע עַר שְׁרִיבָן יְוָם-טוּבְדִּיקָעַ
בְּרִיוּוּ צַו וַיַּנְעַ שְׁכָנִים פָּוָן דָּעַר "אַלְטָעַר הַיּוֹם", פָּוָל מִיט אַנְמְצִיקָּנוּג
וַעֲנֵן וַיַּן נִיְּלָעָבָן אַיְזָן דָּעַר "נִיְּעַר וּוּלְטַט". דַּאֲם נִיְּעַר לְעַבָּג, דַּאֲם
בָּאַגְּנָעָנָנָעָן זַיךְ מִיט נִיְּעַר מַעֲנְשָׁתָה, דַּי נִיְּעַר אַרְבָּעָט, וּאָס אַיְזָן
פָּאַרְשִׁיְּדָן פָּוָן דָּעַר אַרְבָּעָט אַוִּיפָּן פָּעָלָד, האָבָן אָ בָּאַזְוְנְדָעָרָן צִוְּבָעָר
פָּאַר אִים גַּעֲהָאָט.

"איַן קָאַלָּשָׁן אָוּן מִיט אָ רַעְנָן-שִׁירָעָם שְׁפָאַצְיָר אִיךְ דָּא."

די שְׁכָנִים פָּוָן דָּאָרָפַט פָּלָעָגָן זַיךְ צְוֹאַמְעָנְקוּמוּן, הַעֲרָן לְיִיעָנָנוּ
אַיְוָאָנָם בְּרִיוּוּ אָוּן פָּלָעָגָן מַקְנָא זַיְזָן: "אָטַּה אָפְרִיאַז אַיְזָן גַּעֲוָאָרָן!"
און זַיךְ פָּלָעָגָן בְּעַטָּן, עַר זָאֵל זַיךְ זַיְזָן פָּאַטְאַנְרָאָפָעַ שִׁיקָּן.
לְאַנְגַּה האָט זַיךְ אַכְּבָעַר דַּי פְּרִיאַיד, בַּיְ אַיְוָאָנָנָעָן נִימַּת אַיִּינְגָּה-אַטָּלָטָן.
נַאֲךְ אָשְׁטִיקָל צִיַּיט אַרְבָּעָט אָוּן דַּי פִּינְצְטָעָרָעַ קוּילְזְ-שָׁאַבְטָעָם, אַוְנְטָעָר
שְׁרָעְקַלְעַבָּע בָּאַדְיְנְגָנָגָנָעָן, אַיְזָן אָ בעַנְקְשָׁאַפְט גַּעֲבוּרָן גַּעֲוָאָרָן אַיְזָן
אַיְוָאָנָם האָרְצַן. אָ בעַנְקְשָׁאַפְט נַאֲךְ בְּרִיוּטַע כּוּוֹאַלְיְעָנְדִּיקָעַ סְטָעָפָעָם,
נַאֲךְ בָּאַגְּרִינְגָטַע פָּאַפְשּׁוּי-פָּעָלְדָעָר, נַאֲךְ מַרְוקְעַנְדִּיקָעַ קִי — אָ בעַנְקְ
שָׁאַפְט נַאֲךְ בְּרִיוּטַע בָּלְעַנְדְּנִיקַ-בָּאַשְׁנִיְּתָע, קְרִיאַנְדִּיקָעַ שְׁלַיאָכָן אָוּן
נַאֲךְ וַיַּנְטְּעַרְדִּיק גַּעֲלָגָטָע טִיכָּכָן. אַוְיךְ דָּעַר אַיְנָה אַנְטַע פָּוָן זַיְנָעָבָן
צַו די שְׁכָנִים הָאָט זַיךְ גַּעֲבִיכָּטָן:

"נַאֲךְ אִיךְ אַיךְ וּוּלְאַנְזָאָמְלָעָן אָ פָּאַר דָּאָלָעָר אָוּן קוּמוּן צְרוּיקָן."

קוּמָט אַיְוָאָנָם אֲהַיִם פָּוָן דָּעַר אַרְבָּעָט אָ שְׁוֹאַרְצָעָר פָּוָן קוּילְזְ-
שְׁטוּבָב, וַיַּאֲס אַיְזָן גַּעֲמִישָׁט מִיט שְׁוּוּיָּם. מִיט אָ פִּינְצְטָעָר גַּעֲמִית פָּוָן
די בָּאַלְיְידִיקָוּנָגָנָעָן פָּוָן בִּיּוֹן אַוִּיפּוּעָר. עַר עַסְט זַיךְ מַאֲלָצִית אָ שְׁוּוּיָּגָנָ-

שענואראי פיל אונ רינדטן או אונ אשטראליאנו גאנטראנירו. זעטנידיק-לעכעדיקן אונ פרילעען אייזאנגען. ער הוונט דערזועט דעם באלאיע-באס, אונ רינטט זיך פון דער קייט. אייזאנן בינדט אים אפ, פירט אים צו צו די טראפ, אונ נעמט אים אויפֿ די הענט. ער גלעט דעם הוונט שטענדיך-לעכעדיקן אונ פרווי, וואס ס'אייז געוואָרַן מיטן דיקער. זויסט ניט פֿאָראַשָּׁאַש, זיין פרווי, וואס ס'אייז געוואָרַן מיטן

„ווערט, זאנקע, דו וועסט נאך בי מיר מינע גענדז הייטן:
 אט ווארט נאך א יאר
 זער חונט דרייט פאר פרײַד מיטן עק, ריבט די מאָרדע אין
 איזוואָנס ברוּסַט, ווי ער וואָלט וועלן אַפְּדָאַנְקָעַן אַיוֹאָנָעַן פָּאַר זִוְּנָע
 צערטעלעכְּקִיטָן.
 דער פֿילֶיט אַיזוֹאָן, ווי צוֹווֵי קְלִיְּנָע, פּוּקָע הענטלעַנְד רִינְגְּלָעַנְד
 אַרוּם זַיְן הַאַלְדוֹה, גְּלִיכְצִיְּטִיק בָּאוֹוִוְזַט זַיְדָאָס קַעְפָּל פָּוֹן זַיְן פְּרִידָה
 יַאֲרִיקָּעַר אַלְגָּנָּן.

"דאָס ביזטּו, קינְד מײַינְס?" אונַ ער הויבט זיך אוֹיף מיט דער
הענִיעַנְדִּקְעָר אלגָאנֶן אוֹיף זוַיְנָע פְּלִיאַצְעָם. ער דרייט זיך אַרְומָ אַיבָּעָרָן
חוֹיפֵּס אָון רעדַט:

אט וואָרטּו, ווועסטּ נאָך בַּי מִיר אָקוּ מַעֲלָקָן אָון סְנָאָפָּעָס ווַיְיַזְּ
בִּינְדָּן. אָט וואָרטּ נאָך אַיָּאָרָה. נָו, אָון אַיצְטָמָן גַּיְשָׁפְּלִיל זיך מִיט ווָאנְקָאָן.
ער לְאָזֶט זיך אַרְאָפּ אָון אַלְיוֹן זַעַצְתּ ער זיך ווַיְדַעַר אוֹיף די טַרְעָפּ.
ער פָּאָרְרוּכְּעָרֶט די לִיּוֹלְקָע אָון גִּיט זיך אַיבָּעָר זוַיְנָע זַוְּסָע, פּוּיְרֶשּׁ
טְרִוְּמִינְעָן.

אלואָא שפֿילט זיך דערוֹויל מיטן הונט. עס ווערט איר נמאַ
דאָס שפֿילן און זי הוייכט-אן רײַסן דעם הונט ביּוּ דער פֿעל. דער הונט
גִּיט זיך אָ טריימל, אַנטלוֹויפֿט צום ווינקל פּוּן הויֶּק, רײַכט דעם רוקָן,
איָין דֵּי שטאָכעטען, אָון קרייכט אַרײַין אַין זיין אוַיסגעבעטער קאנְרוּעַ,
נוּן זיך אָוּן באַשְׁיוֹן פּוּן דָּבָר פֿאָבראַשְׁוּמוּנָה אַלְוָאָן.

די טעה, ווי אכזריותDickע שפינען, וועבען די דינע פעדים און פאָרפלאנטערן איזואָנען אליע מעד אין זיינער געדיכטער נעה. קאנען זיך די אַפְּגַּנְּשַׁפְּטָרָטָן דָּלָאָרָן בֵּי איזואָנען ניט אַיִינְ-

האלטן. דאס וווערט ער ניט-געזונט, און דאס וווערט אַ סטראַיק. פֿלוֹצְלוֹנָג לײַגט זיך פֿאַרְאַשָּׂאַג נאָר אַיִן קִינְפֶּעֶט אָווּעַק. אַט דָאָן וווערט אַיּוֹאָצֵן נאָר אַ פֿרִיטְשְׁמָעְלִיעְטָרָע. די אַפְּגָעָשְׁפָּאָרָטָע פֿאָר דָאָלָעָר וַיְיַנְעַן זיך צַעֲקָרָאָכָן. די בענְקַשְׁאָפָט נאָר די אַוקְרָאַיְנִישׁע פֿעַלְדָעָר הַאָט זיך אַכְבָּעָר נאָר מַעַר פֿאַרְשְׁאָרָפָט.

חוּכְטַּאָן אַיּוֹאָצֵן קּוּמָעַן שְׁפַעְתְּלָעָר אָהִים. ער קּוּמָט אַ זּוֹאָקָלָן. דִּיקָעָר, אַ בְּרוּמְעַנְדִּיקָעָר.
„אַיּוֹאָצֵן“, בָּעַט זיך פֿאַרְאַשָּׂאַג, „הַעַר-אַיִף טְרִינְקָעָן. מְזֻועָט דִּיך
פֿוֹן דָעָר אַרְבָּעָט אַפְּוָאנָן.“

שְׁטִוִית אַיִף אַיּוֹאָצֵן אַיִף מַאְרָגָן אַ נִיכְטָעָרָעָר, מִיט אַ קָּאָפֵּ
וּוַיִּטְיק, פֿוֹל מִיט חַרְטָה, אַכְבָּעָר עַפְעָם נָגָט אִים אַונְטָעָרָן הַאָרְצָן,
פּוֹנְקָט ווֹי אַ פֿיאָזְקָעָן וּוְאָלָט זיך פֿאַרְקְלִיבָן אַן אַיִין זַוְּגָן.
שְׁטִוִית אַיּוֹאָצֵן אַיִן וּוַיִּטְסָטָן וּוַיְנָקֵל פֿוֹן אַ קְוִילְזְ-שָׁאָכָטָע אַן עֲגָן
ווערט די שְׁטִינְגָעָרָנָע וּוְאָנָט. דָאָס לְעַמְפָל אַיִף זַיִן שְׁטָעָרָן וּוְאָרָפְט
אַ גַּלְעָן אַפְּשִׁיָּן אַיּוֹפָן שְׁטִוִיתָן. דָעָר גַּעַלְעָר שִׁיְין קוּקְטָאָוִים ווֹי אָן
עַפְעָנוֹנָג אַיִן דָעָר גַּעַדְיכְטָעָר פֿינְצְטָעָרָנִישׁ. קוּקָט זיך אַיּוֹאָצֵן אָום,
לְעַכְבָּרָט מִיט זַיִנָּע אַיּוֹגָן די פֿינְצְטָעָרָנִישׁ, אַן פֿאַרְבִּיסְטָט די לִיפָּן פֿוֹן
אוּמָעָט. דָעָר גַּעַדְיכְטָעָר שְׁוֹאָרְצָעָר חַלְל שְׁפָאָרָט אַיִף אִים פֿוֹן אַלְעָ
זַוְּתָן, ווֹי אַ מְאַנְסְטָעָר מִיט טְוִיזָנָט הַעַנְתָּוָן וּוְאָלָט אִים גַּעַחְאָלָטָן אַיְנָגָעָ
קְלָאָמָעָרָט אַיִן זַיִנָּע גַּעַלְגָּל. מִיטְמָאָל אַיִן אַגְּגָעָקוּמָעָן דָאָס מְוַרְאִידְקָע
גַּעַשְׁטָאָנָק פֿוֹן גַּאָזֵן. דָעָר מְאַנְסְטָעָר הַאָט אִים פֿאָרָן הַאָלְדוֹן אַגְּגָעָכָאָפָט
אַן גַּעַוּוֹאָרָגָן: „אַטְעָמָ!... אַטְעָמָ!... הוֹ! הוֹ! הַוְּהַוְּ!“ בְּרוּמָט עַס מִיט
אִימָה פֿוֹן טְוָנָעָל צָו טְוָנָעָל. „הַוְּהַוְּ! הַוְּהַוְּ!“ בְּרוּמָעָן מְעַנְמָשָׁן אִים
זַוְּיָּעָרָעָ לְעַצְמָע אַטְעָמָמָ. אַדָּעָר אַיִזְדָּאָס אַ זִּיגְ-גַּעֲבָרוֹם פֿוֹן אַ מְחַנָּה
אַגְּגָרְיוֹפְּנְדִּיקָעָ מְלָאָכִי-חַבָּלָה? אַיּוֹאָצֵן לְאָזָט זיך לִוְיָפָן אַן פְּאָלָט צָו
דָעָר עָרָד.

„טְרַ-טְרַ-טְרַ-רוֹר. טְרָאָך, טְרָאָך!“ סְחַאָט אַ זְעִיזְ-גַּעֲטָאָן מִיט
אַ פְּלָאָם, אַ פְּלָאָקָעָר...
אַלְגָּא שְׁטִוִית אַיִן קִיד אַן וּוְאַשְׁטָ דָאָס גַּעַפְעָם. פֿלוֹצְלוֹנָג דּוּרְהָעָרָט
זיך אַ רִיטְשָׁעָן פֿוֹן אִיר מְוַטָּעָר. זיך וווערט אַ דּוּרְצִיטְעָרָטָע. די טְעַלְעָר

פאלן איר ארכויים פון די הענט, און זי לאזט זיך לוייפן אין פארהוייז. זי בליבט שטיין אין מיטן וועג מיט ברויט-צעענטען אויגן. אויפֿ דער קאנטפֿע ליגט איר פאטער אויסגעצ'זיגן אין זיין גאנצער לענג. די פון קוילֶן-איסגעשמירטע הענט הענגן ארכף פון ביידע אייטן, ווי צוויי איבערגעבראכבען צוויגן. זינגע אויגן זינגען און סטאר-משען ארכויים, אט זוי שפרינגען א ליאדער מינוט פון שטערן ארכום. דאס הוי פול מיט אנגעלאפען עמנשן. צוויי קוילֶן-גרעבער דער צ'ילֶן, ווי זוי האבן אנגעהחויבן שפירן א שרעלעבן גערוך פון גאנ. דער גערוך איז געקומען פון ווינקל, וואו איזוונ האט געארכבעט. זוי האבן געריפֿן: „אייזאן, אייזאן!“ אבער קינער האט ניט געגעטפֿערט. אויפֿ שנעל האבן זוי ארויפֿגעצ'זיגן די גאודמאסקעם און זיך געלאומות אין דער ריכטונג פון אייזאנגען. אבער סאייז שוין געווען צושפֿערט. פאראשא קומט אהיימ פון די קלוייטן, וואו זיך וואשט די דילן. זי קארטשעט זיך פון וויתיק. אירע אנגעשושוואלענע הענט און פיס בליבן ליגן זוי פאראליזויט.

דערפֿאָר טאָקע האט אלנג אנגעהחויבן זיעער פרײַ צו ארבעטן. מיט אומגעдолֵד ווארט זיך זאָל זעירן גראָס גענות צו קאנגען באָ פרײַען די קראָנק-ענווארען מוטער פון דער לאָסט, וואָס דאס לעבן האט אויפֿ איר ארויפֿגעצ'זאנגען.

אלנג איז א שטיל, צוּרִקְגַּעֲצִיּוֹן מײַדָּל. די שׂוּרְעָרְעָה לְיִדָּן, וואָס זינגען אויסגעפֿאלֶן אויפֿ איר גורל, האָבן זי געמאָכָט צוּרְנְסָט פֿאָר אירע יונגע יאָרָן. אירע חברטעס רופָן זי מיטצ'זַיִן מיט זיך צו טאנזַי איזונטן. זי אבער מאָכָט אַלְזַ אַזְוָעַק מיט דער האָנט.

בעט זיך די מוטער כי אלגאנ:

„גַּיִ, מַיִן קִינָה, מַיִט דַּי חַבְרָתָעָם גַּיִ. אַיְךְ בֵּין שְׁוִין אַלְט אָן קְרָאָנָק. גַּאַט וּעַט זיך אַיבָּעָר מִיר דַּעֲרָבָּרָעָמָעָן אָן מִיךְ בָּאָפְּרִיְּעָן פָּוּן מִינְגַּע לְיִדָּן, אַבעָּר שְׁוֹעָר אַיְזָה מִיר דִיךְ אַיבָּעָרְצִילָּאָזְן אַלְיָין. דָו בִּיסְטַדְאָךְ בֵּין מִיר אַ וְאוֹיְלִינְקָע, טָאַ גַּיִ. די הַיְּלִיקָע מַוְתָּעָר וּוּעָט דִיר דָאָרט דִּין בָּאַשְׁעָרָתָן צְוִישִׁיקָן. אַבעָּר זיך, אָזְנוּ מִיט קִיְּן קוּיְלָזְן גַּרְעָבָעָן זָלְסָטוּ חַתּוֹנָה האָבן. אַט וּאַסְמָן!“

ויצט אלגאָס בי דער אַרכְּבָּעֵט אַ פֿאַרְחָלְוּמְטָע. די גַּעַשְׁעַנְיִישָׁן
פֿון לעצטן טַאנְצַ-אַוְונְטַ בְּלִיכְזַן-אוֹיפַ אַין אַיר מָוח. אַט וּטְ זַיךְ שְׂטִינוֹן
מייט קִירְלוֹן אַין הַאלְכְּ-פֿינְצְטָעָרָן וּוַינְקָלַ פֿון טַאנְצַ-זָּאַל. זַיךְ טְרִינְקְטַ
אַ גָּלְאָזֶן זַואָסְעָרָה. פֿלוֹצְלָוְגַּג דֻּרְפְּלִיטַ זַיךְ קַוְשַׁ אַוְיפַ אַיר בָּאָקָ. זַיךְ פֿילְטַ
נַאֲךְ אַיְצְטַ זַיְצְטַ דַּי שְׁטָעְבִּיקְיִיטַ פֿון זַיְינְעַ בְּלָאַנְדָּעַ זַואָצְעָם. אָן אַנְגְּעַנְעַמְעַרְ
צִיטְעַר צַעְשְׁפְּרִיְיטַ זַיךְ אַיבְּעָרָ אַיר לְיִיבָּ. זַיךְ דַּעְרְמָאַנטַ זַיךְ אַין לִידָּלָ.
וּוְאַסְטַ קִירְילַ הַאַטַּ פָּאָרָ אַיר גַּעַזְגְּעַן אַ גַּאנְצַן אַוְונְטַ אָוְן זַיךְ הַוְּיְבְּטַ-אָן
זַוְּגָעָן:

„אַיר וּוְעַל לִיבָּן דִּיךְ אַוְיפַ אַיְビְּקַ,
נִימַּט נַאֲרַ אַיְינְ טָאָגַ,
נִימַּט נַאֲרַ אַיְינְ וּוְאָהָ,
נִימַּט נַאֲרַ אַיְינְ יַאֲרָ—
נַאֲרַ אַיְビְּקַ!“

זַיךְ דַּעְרְשְׁרַעְטַ זַיךְ פָּאָרָ אַיר אַיְינְן קֹולַ, זַיךְ הַוְּיְבְּטַ-אַוְיפַ די אַוְינְן
אָוְן וּוְאַרְפַּטְ נִיְּגְּנְעַרְיקָעַ בְּלִיקָן אַין דַּעְרַ אַוְיפְּעַעְרִינְ זַיְיטַ. אַלְגָּאָס
פֿינְגְּעַרְ דְּרִיקָן שְׁטִיףְפַּעַר דַּעַם קְלָאַמְעַר אָוְן שְׁעַרְלַ אָוְן צָוָפַן פֿיבְּעַרְדִּיקַ
שְׁנַעַלְ דַּי קְנוֹפַן פֿוֹנוֹחַ זַוְּדִינְסַ. אַירְעַ רְגִינְעַ אַוְיגָן שְׁיְינְעַן אַיְצְטַ מְעַרְ
וּוְיְגְּעוּיְנְלָעַרְ, וּוְיְצְוְוַיְיַ זַוְּנְעַן וּוְאַלְטָן אַין זַיךְ פֿאַרְלְוּוֹרַן גַּעַנְגְּנָעַן.

דַּעְרַ טָאָגַ אַיְזַ אַרְיְבְּעַר שְׁנַעַלְעַר וּוְיְאַלְעַמְאָלַ. זַיךְ אַיְילְטַ זַיךְ אַהְיִיםַ.
קוּמְעַנְדִּישַׁ אַין הוֹיַן, דְּרוֹיְטַ זַיךְ אַרְוּם אַ צְעִמְישְׁטַעַ: מַאְרְגַּן גִּיטַּת זַיךְ
מייט קִירְלוֹן צַוְּ אַ מַאְסְקָאַרְאַד-טַאנְצַן. זַיךְ נַעַמְתַ אַרְוּםַ פֿון קַאַסְטָן דַּעְרַ
מַאְמָעַם נַאֲצִיאַנְגָּאַלְן קַאַסְטִיוֹםַ פֿון דַּעְרַ „אַלְטָעַרְ חַיְיםַ“ אָוְן גַּרְיִיטַ דָּאַסְ
אוּ לְעַבְן בְּעַטְ.

זַיךְ לִיְינְטַ זַיךְ שְׁלָאָפַןַ, דַּעְרַ שְׁלָאָפַןַ קְוּמַטַ נִישְׁטַמַ. קִירְילְסַ יוֹנְגַ גַּעַזְ
שְׁתָאַלְטַ שְׁוּוִימַטַ אַיר אַרְוּםַ פָּאָרָ דַי אַוְיגָן. אַיר מִיְידְלַשַּׁ רַיְוְף-גַּעַוּאָזַ
רַעַנְגָּעַרְ קַעְרְפְּעַרְ צִיטַ זַיךְ אַין בְּעַנְקְשַׁאַפְטַ, צְוּלַעַצְטַ שְׁלָאָפַטַ זַיךְ אַיְיןַ.
אַיְנְדַעְרְפְּרִיַ, וּוְעַקְנְדִיקַ זַיךְ, גַּעַפְיִינְטַ זַיךְ דַי מְוֹתָעַרְ אַין דַּעְרַ בְּרִוְיטַ פֿון בְּעַטְ,
מִיטָן קִישְׁן אַין אַירְעַ אַרְעַמְמַסְ. אַלְגָאָזְאַזְטַ פֿאַרְשְׁעַמְטַ אַרְאָפַדַ זַיךְ אַוְיגָן.
שְׁפְּאַנְטַ אַלְגָאָזְ בְּיַ קִירְילְסַ זַוְיטַ אַ שְׁעַמְעוֹדוֹדְיִקְעַ.

אונטער זארגלאָן, ווי אַ יונְג צִינְגָּלָעָן, אָוֹן טּוֹלְיָעָט זיך נְעֻנְטָעָר צָו
קִירְיָן. פָּאָרְשִׁיוֹאָנְדָן אַיְזָן דֵּי עֲרָנְסְטִיקִיט — אַיר שְׁטוּנְדִּיקָע בְּאֶגְלִיָּה
טּוּרְיָן. בַּיְיָ וּוֹאָסְטָן קִירְיָל אַרְכְּבָעָט? זַיְיָ שְׁוִיסְטָן נִימָט. זַי הָאָט אַיְם גַּאֲרָ
פָּאָרְגָּעָפָן צָו פֿרְעָנָן. זַיְיָ גַּיְעָן אַיְצָט אַחְיָים פָּוֹן מַאֲסְקָוְרְבָּאָל, אַיְבָּעָרָ
פִּילְטָמִיט יְוָגְנְטָ-פְּרִירִיד. זַיְיָ בְּעָטָן פָּאָרְאָשָׁאָן, זַיְיָ אַיר בְּרָכָה גַּעֲבָן.
די ערְשְׁתָּעָ צִיְּתָ נָאָך דָּעָר חַתּוֹנָה אַיְזָן אַלְגָּא אַרוֹמְגַעְגַּנְגָּעָן וּוֹי
איַן אַ חְלוֹם. אַזְוִי גַּיְךְ אַכְבָּעָר וּוֹי דָּאָס קִינְד אַיְזָן גַּעֲבוֹרָן, הָאָט
די שְׁרָעָק פָּאָר קִירְיָלָם לְעָבָן אַנְגָּהָוִיכָן אַיר נַאֲכָפָלָגָן זַיְיָ אַ גַּעַ
שְׁפָעָנְסָט. דָּאָס בִּילְד פָּוֹן פָּאָטָעָרָם טּוֹיְטָן קָעְרָפָעָר פָּלְעָגָט זַיְיָ אַפְּט
בָּאוֹוִיּוֹן. אַנְשְׁתָּאָט דָּעָם פָּאָטָעָר, פָּלְעָגָט זַיְיָ דָּאָרְטָן זַעַן קִירְיָלָן לִינְגָן
אוֹן אַט לִיגְט זַיְיָ אַיְצָט אַזְוִי אַוְפָּגָעָוּוּקָטָעָ פָּוֹן אַזְוִי שְׁרָעָקָלָעָבָן חְלוֹם.

„וּוֹאָסְטָן זַיְיָ דָּעָר סְוָף?“

קִירְיָל וּוֹעָרָט גַּאֲרָ אַיְן כְּעָם, וּוֹעָן זַי דָּעָרָמָנָט אַיְם זַעַן פָּאָרְלָאָן
די קוֹיְלָן-שְׁאָכָטָעָ עַד הָאָלָט אַיר אַיְן אַיְינְרָעָדָה, אַז סְ'אַיְן נִיט גַּעַ
פָּעָרְלָעָן. לְעַצְתָּנָם אַיְזָן דֵּי אַוּוֹנָטָן אוֹיךְ פָּאָרְנוּמוּן אַיְזָן אַקְּמִיטָעָ
זַאנְט עַד אַיר. אַסְטְּרִיאָק גְּרִוְיָתָן מַעַן צָו. אַכְבָּעָר וּוֹאָסְטָן גַּיְךְ דָּאָס אַז
מִיט אַיר שְׁרָעָק? זַי גַּוִּיטְ-אָרוּם גַּאנְצָע טָעָג אַנְגָּעָמְרוּעָט. דָּעָר קְרָאָד
פָּוֹן אַזְוִי אַיְינְגָּעָוּוּנְקָעִי הוּוֹזָעָ לְעָבָן אַז אַלְטָעָר קוֹיְלָן-גְּרוּב, אָוֹן דָּאָס
מַעְנְשָׁנְגָעָקוּוּיְשָׁטָעָרִי קְלִינְגָּעָן אַיְן אַרְעָא אַוְיעָרָן. זַי וּוֹעָט מַאְרָגָן
נַאֲכָמָאל פְּרוֹאָוֹן רִיעָדָן מִיט קִירְיָלָן וּוֹעָן אַרְיבָּרְקָלִיבָּן זַיְיָ אַיְן
אַגְּרוּסָעָר שְׁטָאָט, וּוֹיְיטָעָר פָּוֹן די קוֹיְלָן-שְׁאָכָטָעָם.

אַ מִידָּע פָּוֹן חְלוֹם וּוֹאָרְפָּט זַי אַ רְחַמְנוֹתְדִּיקָן בְּלִיכְ קָרוּם זַיְדָן.
די קָאָצָן לִיגְט אַצְוָנוֹפָגָעָנְיָלְטָע אַוְיָפָן בְּעַנְקָל. אַיְזָן צִימָעָר וּוֹעָרָט שְׂוִין
אַכְּיָסָל דִּיזְבּוֹכְטִיקָעָר. אַכְבָּעָר דָּאָס פָּעָנְצָטָעָר רָוְקָט זַיְיָ אַפְּ נָאָךְ וּוֹיְיטָעָר
צָוָם כְּלוֹעָיָן אַפְּגָרָגָט, וּוֹאָסְטָן קָוְקָטָאָוִים זַיְיָ אַזְוִי טְוִיזְנְטָעָר
שְׁמִיּוֹכְלָדִיקָעָ לְעַכְלָעָן. אַלְגָּא שְׁמָרָעָקָט אַוִּים דֵּי הָאָנָט, גַּעַמְט אַרְוָם
קִירְיָלָס חָאָלָה, זַיְיָ זַיְיָ וּוֹאָלָט אַיְם וּוֹעָלָן בָּאַשְּׁוֹצָן, אָוֹן נִיט לְאָזָן אַיְם פָּוֹן
זַיְיָ אַוְועָקָרִיָּם. זַי נַוְּרָעָטָאָיָן אַיר פְּנִים אַיְזָן קִירְיָלָס הָאָלְדוֹ-אָוֹ-נָאָקָן
אוֹן הוֹיְבָט-אַזְוִי אַיְינְדָרָעָמְלָעָן.

צְוָאָמָעָן צִיְּתָ אַיר דְּרָעְמָלָט אוֹיךְ אַיְזָן דֵּי שְׁרָעָק פָּאָרָן טּוֹיְטָן.

צוויטע טויל

מעו גרייט זיך צום סטרייכ

די פרייד פון נירגעכירותן קינד האט בויסלעכובויז באהערשט אלגאָס געמייט. אט די פרייד האט פאַרטוישט אלע פֿרײַעַרדיקע שרעק-בילדער, וואָס דער טויט פון אַיר פֿאַטער אין אַ קיילז-גֶּרוֹב האט אויף אַיר אַיבערגעלאָט.

די פרייד האט אַנגעפִּילט אַיר לְעֵבֶן, אַיר גָּאנְג אָן אַיר בְּלִיך מיט אַ נוּיעַס צוּיבער-צָאָפֶל. אַיר יַעֲדָעַר חֹש אַיּוֹ פֿאַרְשָׁאַרְפַּט גּוֹזָאָרַן; אַט עַפְנַט זַי אַ פֿעַנְצְּטָעַר, אָז עַם זָאָל נִיט זַיִן צַו שְׁטִיקְנַד פֿאָרַן קִינְד; אָן אַט שְׁטָעלַט זַי אַ טָּאָפֶל מִיט וּאַסְעָר אַוְיפָּן רְוִיטְן, פֿיְיעַרְדִּיקְן אַוְיְוָן, פֿיְיכְּטָעַר צַו מַאֲכָן דַּי לְוַפְּט. אַלְעַן טּוֹט זַי, וּוָאָס דְּאַקְטָאָר האט אַנגּוֹזָאנְט. אויך די אַלְטָעַ מַאֲמָע אַירַע האט וּוְיְפָאַרְגָּעַסְן צַו קְרַעְכַּן אָן אַוְיְגַּעַחַעַרְתַּן זַי צַו בְּאַקְלַאָגְן אויף אַירַע שְׁטַעַכְעַנְישָׂן אָן אַירַע אַלְטָעַ, רְעוּמָאַטְיוֹנָעַ הענט אָן פִּים.

די אַלְטָעַ מַאֲמָע אַירַע רְוקָט זַי אַפְּ פֿוֹן פֿעַנְצְּטָעַר. זַי גִּיְּתַע פֿאַטְעַלְעַד נְעַנְצְּטָעַר צַו אַוְיְוָן אַגְּזָאָוְאַרְעָמָעַן אַירַע אַלְטָעַ בְּיִינְעָר. זַי דְּעַרְמָאַנט אַלְגָּאנְ:

„גִּיְּ, אַלְגָּאנְ, גִּיְּ. אַיךְ וּוּלְ שַׁוִּין עַנְדִּיקְן קָאָכְן. גִּיְּ, נָעַם דָּאָס קִינְד אויף דַּעַר פֿרִישְׁעָר, פֿרָאַסְטִיקָּעָר לְוַפְּט.“

און אַלְגָּאנְ פֿאַלְגָּאנְ: „קּוֹם, מִין קִינְד, זָאָלַן אַלְעַ שְׁכָנִים זַעַן וּוָאָס פֿאָר אַ טָּאָכְטָעַרְקָע אַיךְ פֿאַרְמָאָן!“

און אַז אַלְגָּאנְ שְׁפָאַצְּרַט מִוּטָּן קִינְדָּעַרְזָוְעַגְּעַלְעַ גַּאַס-אַיְיָן, גַּאַס-אוִים, דּוֹכְטַע זַיְךְ אַיר וּוְיְאַלְעַ היְיֻזְעָר שְׁעַפְּטַשְׁעָן: „וּוָאָס פֿאָר אַ פֿוּכְקִינְקָע זַי האַט!“

און אַלְגָּאנְ גִּיְּתַע נִיט, נַאֲר זַי טָאַנְצָט אַונְטָעַר אַ פֿרְיוֹלְעַכְעַ, פֿוֹנְקָט וּוְיְאַקְנִיד פֿרִיְּתַע זַי מִיט אַ נְיִירְגָּעְקְוִיפְּטָעַר לְיַאְלָקָע. פֿלוֹצְלוֹנְג פֿאָרָ-

שווינדט אויר פרויד. זי דערמאנט זיך איז קיריל, אויר מאן, ארבעטע בלוייז דריי טאג פון וואך. איזו נישט גענוג צו קויפן קווילז צו באהיינן צוועי איוונט. האט קיריל אלליין דורךגעבעויערט אַלאָך דורך דער סטעליע און דורךגעציגן אַדרער צום שלאָפּציימער. די דער האט ער פאראייניקט מיטן איווון פון קיך. איזו געוואָרן וואָרעם אין שלאָפּץ צימער. דאס דאָרָפּ אַכְבָּעֶר בְּלִיבְּן אַסְׂדֵּס פֿאָרָן אַיגְגְּנְטִימְעָר פון הויז. דערפֿאָר, יעדן ערשותן פון חודש, איזו אלגָאנַט נִיט אַפְּגַעַטְרָאָטָן פון דער חיים. יעדעם מאָל, וווען דאס גַּלְעָקָל האט אַקְלוֹנָג גַּעֲטָאָן, האט אלגָאנַט זיך אַצְּפָל גַּעֲטָאָן אַונְ שְׁנָעַל גַּעֲלָאָפּן צו דער טיר. דער בעלה הבית האט צונגענוּמען דאס דִּירָה-גַּעַלְתָּן אַונְ אַצְּוּטְעַנְדִּיקָעָר פון קָעַלְתָּן, אַזְוּעָק אַ בְּרוֹטְשָׁעַנְדִּיקָעָר.

אלגָאנַט פֿאָרָרִיסְטָט דַּעַם קָאָפּ צָמָה הַיְמָלָה: דער וועטרער-נְבִיא האט גַּעֲזָאנַט, אַזְוּ עַס ווועט פָּאָלָן אַשְׁנִי. זי אַיְלָת אַיְלָת דֻּרְבִּיאִיאִיקָן שְׁטָעַל, ווֹאוּ זי קוֹיפְּטָט דַּי צִינְגָּעָנָעָמְלָךְ פֿאָרָן קִינְדָה. דָא אַיז בַּיְלִקְעָר. קִירְיָלָם פֿאָרְדִּינְסְּטָן סְטִיעָנָן נִיט אַוְוָפּ אַלְזִי. דער דַּאְקְטָאָר האט פֿאָרְחִיאָגָט: נַאֲרָ צִינְגָּעָנָעָמְלָךְ!

גַּעֲקוֹפְּטָט דַּי מִילָּךְ, גַּיְיטָ אַלְגָאנַט אַוְוָפּ צְוָרִיק. זי קוּקָט זיך אַרְוָם אַיְן אַלְעַ זַיְתָן, הַיְתָ זַיְתָ, מַעַן זַאֲלָ נִיט זַיְתָ אַזְוּ זי גַּיְיטָ אַרְוָם פון דער „פֿרְעָמְדָעָר“ קְרָאָם. מַעַן קָאָן דָאָךְ נַאֲרָ חַלְילָה אַפְּלִיְינָן קִירְיָלָן פון דער ארבעטע. די גַּאֲסָם אַיז לִיְדָקָה. זי אַטְעַמְּטָט רְאוּאִיךְ אַפְּ.

אלגָאנַט שְׁפָאָנָט אַוְוָפּ צְוָרִיק. זי שְׁטוֹפְּטָט דאס קִינְדְּעָר-וועגעַלְעָ מַוְתָּאָלָעָ כּוֹחוֹת. זי שְׁפָאָנָט לְאַנְגָּזָם אַונְ זַיְכָעָר אַונְ טְרָאָכָט אַיְן דער שְׁטִילָה:

„קִירְיָל אַיז פֿאָרְגְּנוּמָעָן אַיְן דַּי פֿרְיָעָטָג. אַיְן אַ קָּאָמִיטָעָט אַיְוּ עָרָה אַ סְטָרִיָּק גְּרוּיָטָט מַעַן צָו. קִירְיָל האט אויר דֻּרְצִיכְלָט, אַז מַעַן לִיְגָנָט אַפְּ אַסְׂדֵּס קוּלְזְגְּרָעָבָר פון דער ארבעטע. ווֹעָר ווֹוִיסְטָט? אָפְּשָׁר ווֹעָט מַעַן אַפְּלִיְינָן קִירְיָלָן? עַס בַּאֲפָאָלָט זַי אַקְלָמָעָר שְׁוֹוִיָּס! ווֹאוּ ווֹעָט זַי נַעֲמָעָן גַּעַלְתָּן צו קוּפְּפָן דַּי צִינְגָּעָנָעָמְלָךְ פֿאָרָן קִינְדָה? אַונְ דִּירָה-גַּעַלְתָּן? אַונְ קִירְיָל אַיז אַזְוָאָשְׁטָאָלְצָעָר! דער „פֿאָרָמָעָן“ (אוֹפּוּעָר) האט אַים נִיט לִיב. אלגָאנַט הַאֲטָט מַוְרָא צָו טְרָאָכָט!

„איו זואס קאן זי טאן? מיט זואס קאן זי חעלפֿן?“

און אט איין זי שווין לעבן איר הווין. אלגאָס קומט צוריק פון גאנט מיט רוייט-צעבליטע באָקָן. זי סַאֲפֶעַט זוי אַיְוֹנָג, מיד פערדל, זואס האָט געשלעפֿט אַ שׂווערטע משאָ. זי שלעפֿט אַרְיוֹן דָּאס קִינְדֶּרֶי וועגעלָע אַיְן קִיר, אַיְן דָּעַם אַיְנְצִיךְ-בָּאַהֲיִצְתָּן צִימָעָר. די מאָמע אַירָע זַוְצָט לעַבָּן אַיְוֹוֹן, מיט אָן אלְטָן צַעַלְכַּעַרְטָן שָׁאָל אוֹפֵף דָּעָר פְּלִיאַצְעָ אַוָּן דְּרַעְמָלָט. אלגאָס שְׁפָאַנְטָ אַוִּיפְּ שְׁפִּיאַ-פִּינְגָּעָר. זי זַוְיל נִיט אַיְפּוּוּקָן די אַיְנְגָּה-קָעָרָטָן מַאָמע. זי האָדָעוּת אָן דָּאס קִינְד לִיְגָּט עַמְּצָמָה זַרְזָעָה זַרְזָעָה. דָּאס קִינְד שְׁפִּילָט זַיךְ רַזְאַיק מִיטָּן גַּלְעָקָעָלָע, זואס החַנְגָּט אוֹפֵף אַ שְׁטָרִיקָל אַיְנָעָם בעַטְעָלָע.

אלגאָס זַעַמְתָּ זַיךְ בַּיִּם פָּעַנְצָטָעָר. אַינְדרְוִיסְן פָּאַלְטָן אַ נַּאֲפְטָאַלְיָן זַוְיִסְעָר שְׁנִי. דָּעָר שְׁנִי גַּלְעָט די דְּרוֹיְסְנְדִּיקָע גַּרְזִי-אַפְּגָעָרָכָעָנָע ווענט פָּן די אַרְוִמִּיקָע הַיּוֹעָר. די דְּעַכְּבָּר דָּעָקָן זַיךְ צָו זַוְיִט וַיְיִסְעָ לַיְיַלְעָבָּר. דָּעָר אַיְנְצִיךְעָר בּוּם אַינְדרְוִיסְן האָט זַיךְ, זַיךְ אַ שְׁיַׁנְעָ כְּלָהָ, אַוְסְגַּעַפְּצָט אַיְן אַ זַּוְיִסְעָר „גַּנְאַלְיָאנְדָרָע“. פָּוֹנְדָּרָע זַוְיִיטָן בְּלָעָנְדָן די שְׁנִי-בָּאַדְעָטָעָ, האָרְבָּאַטָּע בְּעָרָג אַוָּן גַּלְאַנְצָן וַיְלַבְּעַדוּדִיק-דָּרָאָזָן פָּן דָּעָר פָּאַרְגִּי-עַנְדִּיקָעָר אַוָּן. אלגאָס זַוְצָט בַּיִּם פָּעַנְצָי טָעָר זַוְיִבְּעָרָתָ:

„שְׁיַׁנְעָ, מַוְרָמָלָט זַי שְׁטִיל אַרְוִים, שְׁיַׁנְעָ, זַוְיִט אַיְן אַ מעָשָׁה!“
און אָט האָט זַיךְ דָּאס גַּלְאָזָ פָּוָן אַירָע אַיְנְגָּעָנָע פָּעַנְצָטָעָר זַוְיִט קְרוֹשְׁעָוּוּם בְּאַצְוִינָן אַוָּן פָּאַרְשָׁתָעָלָן פָּוָן אַיר דָּעַם שְׁיַׁנְעָם דְּרוֹיְסָן.
אלגאָס בְּלִיְבָּט זַיְצָן אַ שְׁטִילָע. זַי מַאֲכָתָ נִוְתָּ לִיכְטִיק. עַמְּטָעָם פָּוָן דָּעָר שְׁלַאֲפְנִידִיקָעָר מַאָמעָן.
פְּלוֹצָלָונָג האָבָן זַיךְ אלגָּנָס אַיְוֹגָן צַעַשְׁטָרָאַלָּט. אַירָע לִיפְּנֵן האָבָן זַיךְ צַעַעְפָּנָט, זַוְיִט צַעַעְפָּנָעָנָע זַיךְ די בְּלָעְטָלָעָר פָּוָן אַ קוּוֹוִיט פָּאָר דָּעָר אַיְפְּגִי-עַנְדִּיקָעָר זַוְיִט: דָּאס האָט זַיךְ דְּעַרְחָעָרָט די בְּאַקְאַנְטָעָ טְרִוִּיט פָּוָן קִירְיָלִן! שְׁטָאַלְצָע, זַיְכָּרָע טְרִוִּיט אַיְבָּעָר די סְקָרִיפְּעַנְדִּיקָע טְרִוִּעָט. מיט יַעַדְן שְׁפָאָן האָט אַונְטָעָר זַיְנָע פִּים אַוְיָךְ גַּעֲסְקָרִיפְּעָט דָּעָר שְׁנִי.
אלגאָס הוֹבִיט זַיךְ אוֹפֵף אַוָּן לַזְוִיפְּט אַיְם אַנְטָקָעָגָן.

עם עפנט זיך די טיר און קיריל באווויזט זיך א שטוייביקער,⁸
שוויסיקער פון דער קוילז-שאכטער. ער היט זיך, ניט צוצוגין צומ
קונד, ביז ער זואשט זיך אָרֶום. אַלְגָּא, דערוויל, האָלְט אַין אַיִן
הערציילן וועגן די חכבות פון קינד:

„פֿאָרָאַשְׁקָּאָ קָאָן שְׂוִין זָגָן דָּאַידָּאָ!“

„אַנוֹ, צוֹצִיקֵל, לְאָמֵר נָאָר הָעָרָן דֵּין דָּאַידָּאָ!“ הויבט קיריל
אויפֿ דָּס קִינְד אַון דָּעָר לוּפְטָן. אַון מְאָטָע-מְאָמָע שִׁיסְן אָרוּסָים אַ
הָעָרְצִיקָן גַּעֲלָעַטָּעָר, וּוֹעַן דָּס קִינְד פְּרָעָם צְוֹזָמָעָן דֵי פּוּכָּע
לְיִפְּעָלָעָך אַון טּוֹט אַשְׁפְּרִץ אָרוּסָים נִיט אַ דָּאַידָּאָ, נָאָר אַ פֿאָרָפְּן!
קִירְיָל לְיִוְגָּט דָּס קִינְד צְוִיקָן אַין בעטעלָע. אַלְגָּא וּוּקְט אַיִף
די מְאָמָע אַון אלָע דָּרְיָי זָעַן זִיך עַפְּן וּוּעַטְשָׁעָר.

אַפְּגָּעָנָעָסָן, רָוֶפֶט זִיך אַון קִירְיָל צַו אַלְגָּאנְן:

„אַון אִיצְט, מִין טַיְעָר וּוּיְבָעָלָע, פֿאָרָשְׁפְּרִיט דָּעַם טִיש מִיט
אַ זְוִיְּסָן טִישְׁטָעָה, שְׁטָעַל אָזְעַק נַאֲשָׁעָרִיָּעָן וּוֹי צַו אַ יּוּמִיטָבָן:
סְקָוָמָעָן בָּאָלָד מְעַנְטָשָׁן צַו אַ מְוִיטָנָג. אָוִיב אַ שְׁכָנָטָעָ פְּרָעָגָט — אַיִן
אַ שְׁמָחָה אַין הוּוִין. אַלְיָוָן הָאָט זִיך אַלְגָּא גַּעֲזָעָט אַין אַ וּוּנְקָל
אַון גַּעַהַיִת די טִיר, נַאֲכָגָעָקָט יְעַדְן אַיִינָעָם, וּוָאָסָם הָאָט זִיך הַיְמִיש
אַרְיִינְגָּעָשְׁלִיכָּט אַין הוּוִין.

וַיַּצְטַּמֵּט אַלְגָּא אַין וּוּנְקָל פָּון קִיך אַון הָעָרָט זִיך אַיִן. אָרוּסָם
קוּיְלָעְכְּדִיקָן טִיש זִיכְּן מִינְעָרָם, אַלְטָע אַון וּוּנְגָן. זִי קָעָן זִיך אַלָּע.
אָט דָּאָרטָן לְעַבְנָן קִירְיָלָן וַיַּצְטַּמֵּט וּוּאַלְטָעָר, וּוָאָסָם אַרְבָּעָט מִיט קִירְיָלָן
אַין אִיּוֹן שָׁאָכְטָעָ. וּוּאַלְטָעָר אִיז שְׁטָעָנְדִיק אַוְיְפָגָעָכָט קָעָגָן „פֿאָרָ-
מָאָן“. שְׁטָעָנְדִיק גְּרִיאִיט צַו „פֿאָרָפָּאָרָן“ אִים אַין דָּעָר מָאָרְדָּע. לְעַבְנָן
וּוּאַלְטָעָרָן וַיַּצְטַּמֵּט דָּעָר אַלְטָעָר דּוֹשִׁימִי. דּוֹשִׁימִי אַטְּעָמָט שָׁוּעוֹר אַין
הָאָלָט אַין אִיּוֹן הוּסְטָן. דָּעָר קוּיְלָעְ-שְׁטוּבָ, וּוָאָסָם עַר הָאָט אַיְנָגָעָאַטָּעָמָט
בֵּין דָּעָר אַרְבָּעָט אַין דֵי קוּיְלָעְ-גְּרוּבוֹן, הָאָט אַוְיְפָגָעָמָן זִוְּגָן לְוּנְגָן.
אַיַּצְטַּמֵּט לְיִדְּט עַר פָּון „אַיְנָפָאַזְוּמָאָ“. אַון דָּעָר בָּאַלְטָעָאָס וּוּיל מְאָקָע
פָּון אִים פְּטוּר וּוּרָן. דָּעָרְפָּאָר אַרְבָּעָט שְׂוִין נִיט דּוֹשִׁימִי מָעָר זַוִּי
אַיִן מָאָל אַ וּוֹאָך. זִי קָאָן אַוְיך די אַנְדָּעָרָן צְוּוֹי, וּוָאָסָם אַרְבָּעָטָן מִיט
קִירְיָלָן אַין אִיּוֹן שָׁאָכְטָעָ.

אברהם יענער, וואס זיצט לעבן דזשימין, קען זי ניט. ווערדזשע
אייזער? זי קען דאך אלע. דער קאָפּ זייןער, דעם פרעמאָדְגַּן, איז
באָקְרִוִינְט מיט פֿער-דְּשׂוֹאָרְצָעַ האָר, זוי ער ווֹאַלְטַ גַּעֲטָרָגָן אַ באָ
ראָצְשָׁקְעָנָע קוֹטְשָׁמָע. דאָס פְּנִים דֵּין, ערנסט. אָבעָר, שאָ, אַט רעדט
ער, דער „אָוּמְבָּאָקְאנְטָמְעָר“. אַלְעַהָרָן זֶיךְ אָוּפְּמָעְרְקוֹזָם צָו, זוי שילעָר
איין אַ קלָּאמָס. ער רעדט אַזְוִי שְׁיוֹן! בְּזַהַסְתָּם אָז אָרְגָּזְנוּאַטָּאָר.
ער דערקלערט זַיִן, ווי עַס אַרְכָּעַט „אוּטָאַמְאַצְּיעַ“, ווי אַוְּטָאַמְאַצְּיעַ
שְׁטוּיסְטָ אַרְזִים די אַרְבָּעַטָּר פָּוּן זְוִיעַרְעַ פָּאַזְיכְּיעַם.

„וועס א טאג זיערט די צאל ארכבעטער קלענער אוון קלענער.
אוון די וואס ארכבעטן, ארכבעטן אויך בלויו האלבע וואכן. מען דארפ
אויפקלערן אוון אייבערציגן די אפגעזאגטע מײינער, או זי זאלן ניט
בלוייבן זיזען אינדערהיימ אן פראטאטטען; זי דארפן אלע זיך צורייך-
קערן אוון פאדרון גלייכע פארטילוונג פון ארכבעטן; פאדרון פאָר פולע
וואכן שכירות, אפגעזען פון זויפל שעחן זי ארכבעטן. מען דארפ
אויסטילין די פלוגבלעטלהע, וואס קלען אויף די ארכבעטער, וואס
עם קומט איצט פאָר אוין דער קוילֶן-איינדוסטריע, אוון אין אלע אנדערע
איינדוסטריעס איבערן לאנד. די פלוגבלעטלהע רופַן די, וואס זייןנע
נאָך געלביבן בי דער ארכבעט, זיך אַנטשׂוֹלִיסְן אין די פאָהערונגגען
פון די אפגעזאגטע, אוון אלע צויאָמָעָה, זוי אײַן כוח, זאלן אַרטוּס אין
אַסְטְּרֵיָק! אַסְטְּרֵיָק, באַטְּאַנט דער רעדנע, צו ענדערן דעם
אנְגְּרִיף פון די באָלְעָבָאתִים. דער הויפט-לאָזָונָג, או אלע זאלן גענִיסְטִן
פון דער אויטָאָמָצִיעָ, ניט נאָך די קוילֶן-בָּאָרָאנָן צְלִינִין!

„אבלר ווי איזו וועלן מיר פארשפריטון די פלוגה-בלעטלאעד?
 אויפַּ אלע ראנן שטייען שפִּיקעָם!“ (שפיאנען), פרענט וואלטער.
 „יאַ, סְאֵיז שׂוועֶר“, רעדט. ער דואיך אונן איבערצינגןדייק:
 „מיר האָבן אַין שְׁכַּנְהַסְדִּיקָן שְׁטַעַטָּל אַוְיסְגַּעַקְעַמְפַט טִילְוּזְיָעַ גַּעַ-
 ווינְסָן. מעָן מוֹ גַּעֲוִינְגָּן די אַרְבָּעַטָּר, מעָן מוֹ גַּעֲפִינְגָּן אַ וּגְן;
 אבלר מעָן מוֹ אַרְבָּעַטָּן קָלוֹג אַון הַוִּיפְטוּעַלְעָר—פָּאַרְזִיכְטִיק! דער
 סְטְרִיּוֹק טָאָר נִיט צְעַשְׁטָעַרְט וּוּרְעָן!“ ער ווענדט זיך צו קִירְזָן, דעם
 בעל-חַבִּית פֿוֹן הוּוֵי:

„האָסְטוֹ אַיִמֶּצֶן גָּלְאָזֶט אַינְדְּרוֹיִסֶּן הַיטֵּן?“

קַוְרֵיל בָּאָרוֹאִיקֶט אַיְם :

„נִישְׁתָּאַ זַיְךְ וּאַסְּמַץ צַו שְׁרַעַקְנוּ : מִין וּוָאַנְקָא אַיְוָ אַפְגַּעֲבּוֹנְדָן פָּונְ דָעַר קִיְּט . עַר הַטָּאַטָּלְטָע , אַבְעַר נַאַךְ שַׁאַרְפָּעַ צִיְּן . עַר וּוּעַט שְׁוַיְן לָאָזֶן וּוִיסֶּן .“

אוֹן בָּאַלְדְּ דָעַרְחָעַרְטָע זַיְךְ טַאַקָּעַ דָאַס בִּילְוָן פָּונְ וּוָאַנְקָאָן . אַלְעַ בְּלִיבָּן זַיְצָן אַנְגַּעַשְׁפִּיצְט , זַיְיַעַגְעַר אַיְן אַ וּזְאַלְדָּ; כַּפְּנָן זַיְךְ צַו דִּי נַאֲשֻׁרְיוּנָן .

קַוְרֵיל הַוִּיבְטָע זַיְךְ אַוִּיפָּ, עַר פָּאַרְרוֹקֶט אַ שְׁפִּיעַן פָּונְ אַ פָּאַרְהָאַנְגָּ אָוֹן רַעַדְתָּ צָוָם טִישָׁ :

„סְאַיְוָ אַ-קְּעַיָּי“ (אַלְזָן אַיְן אַרְדָּעַנוֹנָג). סְאַיְזָ לְוָאי . בָּאַלְדְּ וּוּעָלָן מִיר הַאָבָּן נַיְיעָם .

עַם הַעֲרָן זַיְךְ דָרְיוֹסְטָע טְרִיטָע, שְׁוֹעֲרָעַ טְרוּיטָ אַיְבָּעָרָן סְקְרִוְפָּעָנָן דִּיקָּן גַּאנְעָק . מַעַן רַוקְטָע אַוִּיפָּ דִי טִיר . עַם שְׁמַעְלָט זַיְךְ אַרְיִין אַ בְּרִיטִיְּ פְּלִוִּיצְקָעָר רִיז . דָאַס פְּנִים אַנְגַּעַשְׁטָרְעַנְגָּט וּוּ בַּיְּ אַן אַוִּימְשְׁפִּירָעָר אַיְן מַלְחָמָה-צִיְּט . וּוָאַנְקָא פָּלָאַנְטָעָרָט זַיְךְ פָּאַר זְיַינָע פִּים , רִיבְטָט הַיְּמִישָׁ דִי מַאְרָדָע אַיְן וּיְנַעַן הַוִּיְּוָן אָוֹן דָרְיוֹט צּוֹפְרִידָן מִיטָן עַק . קַוְרֵיל טָוָט אַ גָּלְעָט וּוָאַנְקָאָן אַיְבָּעָרָן שְׁוֹאַרְצִי-זְיִידָעָנָם רַוקָּן אָוֹן שְׁטוֹפָט אַיְם צּוֹרִיק אַרְוִיָּם אַיְן דָרְוָוָן .

לוֹאי טְרִיוֹסְלָט אַפְּ פָּונְ זַיְךְ דָעַם שְׁנִי אָוֹן שְׁמַעְלָט אַוּוֹעָק אַ שְׁוּוּרָע פָּעַקְלָ אַיְן וּוִינְקָל הַיְּנְטָעָר דָעַר טִיר . עַר וּוֹאַרְפָּט אַ בְּלִיק אַוִּיפָּ דִי פָּאַרְהָאַנְיִינָן פָּעַנְצָטָעָר , אַוִּיפָּן עַלְעַקְטָרִישָׁן לְאַמְּפָ, וּאַס הַעֲנָגָט אַיְיָ בָּעָרָן טִישָׁ , אָוֹן וּעַצְטָ זַיְךְ אַ שְׁטִילָעָר אַוִּיפָּן בָּעַנְקָל , וּאַס קַוְרֵיל הַטָּאַט אַיְם דָעַרְלָאַנְגָּט . אַלְעַ וּוֹאַרְטָן , אַלְעַ וּיְנַעַן אַוְמְרוֹאִיךְ .

לוֹאי נַעַמְתָּ אַרְוִיָּם דָאַס טָאַבָּאַקְ-זְעַקָּל , פִּילְטָ אַן דִי לְיוֹלְקָעָ, פָּאַרְצִיט אָוֹן :

„אַלְעַ וּוֹעֲנָן וּיְנַעַן פָּאַרְשְׁמָעָלָט . זַיְיַ הַיטֵּן אַזְוָ אַ פָּרָעָמְדָעָר אַרְגָּנְזִוְאַטָּאָר זַאָל זַיְךְ נִימָט אַרְיִינְכָּאַפְּן .“

אַלְעַ אַרְוָם טִישָׁ קַוְקָן אַוִּיפָּן „פָּרָעָמְדָן“ אַרְגָּנְזִוְאַטָּאָר אָוֹן

שמייכלען צופרידן. „דעָר מעיאָר פֿוֹן שטעהַל האָט היינט אַיינגעַ-
שׁוואּוירן פֿינְפֿ-אָן-צּוֹאנְצִיךְ נִיעַ שֻׁערְיפֶּם.“

אלגאָה הערט זיך צו אלין צו. עס הוייבּן אָן אַיִן אַיר זָכְרוֹן פֿאָרָ-
ביישוּוּמָען לְאַנְגְּ-פֿאָרְגָּעָסְעָנָע בְּיַלְדָּעָר פֿוֹן אָ צּוֹוִיטָן סְטְרִיְיךְ. נַאֲרָ-
איידָעָר אַיר טַאָטָע אַיז דַּעְרָהָגָעָט גַּעַוּאָרָן. זַי גַּעַדְעַנְקָט: דַּי
מַאֲמָע פֿירָט זַי, אָ קְלִיּוֹן מִידְעָלָע, בַּיּוֹם הַעֲנָטָל. זַיִי טְרָאָנָן פֿעַקְ-
לְעַד עַסְּן פֿאָר דַּי סְטְרִיְיךְרָם, וּזְאָס חַוְּתָּן דַּי אַרְיִינְגָּנָגָעָן פֿוֹן דַּי
שַׁאֲבָטָעָם. זַי טְרִיבְּכָט אָזְוּעָק דַּי גַּעַדְעַנְקָעָן אָונָהָרָט זַי צַו.

דוֹשִׁימִי, דַּעְרָ עַלְטָעָרָר אַרְבָּעָטָרָר רַעַדְטָמ. אַלְעָהָכְּן דַּרְקְ-אָרְץ
פֿאָר אִים. עַר רַעַדְטָמָן פֿוֹן דַּעְרָפְּאָרָוָנָג:

„פֿוֹנְדָּעָסְטוֹוּעָגָן“, וּוּנְדָּעָט עַר זַיִךְ צּוֹם אַרְגָּאנְיִזְמָטָאָר לִיבְּלָעָה,
וּזַי אָ טַאָטָע צַו אָן אַיִּינָן קִינְדָּה: „פֿוֹנְדָּעָסְטוֹוּעָגָן וּוּאַלְסָטָו גַּעַדְעַרְפָּט
אַבְּיסָלְטָוּזְקָלְטָמָאָכָן דַּיִינָעָן יַוְּנָגָעָהָעָט אָונָ אַנְטָאָן אָ פֿאָר 'אָזְוּרָאָלָם'
(אַרְבָּעָטָקְלִיְידָעָר). דַּי 'הַיְנָטָהָהָכְּן לְאַנְגָּעָן, שַׁאֲרָפָעָ שְׁמַעְקָרָם.“

אַלְעָהָכְּן טִישׁ שְׁאַקְלָעָן צַו מִיטָּדַי קָעָפְּ.

„דוֹשָׁאָנִי, צּוּוִישָׁן אַיִּינָן צַי אָונָ אָ צּוֹוִיטָן:

„וּוּעָר פֿוֹן אַיִּיךְ הַאָט גַּעַהָעָט דַּי זְוַנְטִיקְדִּיקָע דַּרְשָׁה, וּזְאָס דַּעְרָ
גַּלְחָהָהָט גַּעַהָאָלְטָן פֿאָר דַּי מִינְגָּרָם? עַר הַאָט אַפְּעָלִירָט צַו דַּי
פֿרְיוּעָן, זַיִדְעַן נִיטָּה לְאָזָן זַיִוְעָרָעָמָעָנָר סְטְרִיְיךְ, כַּדַּי נִיטָּה אַוִּיסְצָ�-
הַוְּנָגָעָרָן דַּי קִינְדָּרָה.“

קִינְגָּעָר עַנְטָפָעָרָט אִים נִיטָּה. אַיְבָּעָר אַלְגָּאָט קַעְרָפָעָר נִיטָּה דַּרְךְ
אָ צִיטָעָר. זַי נִיטָּה נִיטָּה וּוּלְנְדִיק זַיִד אָ קָעָר אַוִּיפָּן בְּעַנְקָל. דָּאָס בְּעַנְקָל
טוּשָׁט אָ סְקָרִיפָּע. דַּי קָאָצָע, וּזְאָס לִיגְט אָ צּוֹנוֹפְּגָעָקָנוֹלִילְשָׁעָ לְעַבְּן אַוִּיוֹוֹן,
טוּשָׁט אָ שְׁפָרְוָנָג אָונָ פֿאָרְשָׁוּוֹינְדָט. אַלְגָּאָהָוּבָט זַיִד אַוִּיפָּט אָונָ גִּיטָּה
צּוֹם אַוִּיוֹוֹן, זַי זַוְּאָרְפָּט אַרְיִין אָ חַאָלְבָן עַמְּרָעָ קְוִילָן אָונָ טְרִיְיסָלְטָ דַּרְךְ
דַּי דַּעְשָׁאָטָקָע. זַי טָוָט דָּאָס אַזְוֵּי פֿלִינְקָ, זַיִ אַיְמִיצָעָר וּוּאַלְטָז זַי אַוְּנְטָעָר-
גַּעַיְאָגָט. זַי זַוְּיָּל נִיטָּה פֿאָרְלִירָן קִינְיָן אַיִּינָן וּוּאָרָטָט פֿוֹנָעָם טִישׁ. זַי זַעַצְט
זַיִד שְׁטִילְטָ צּוּרִיק אָזְוּעָק אַוִּיפָּן בְּעַנְקָל. זַי טְרָאָכָט גַּאֲרָנִיטָט פֿוֹן שְׁלַאְהָהָ;

פֿאָרְגָּעָט אָזָוּז זַי דַּאְרָף גַּאֲנִיְיךְ-פֿרִי אַוִּיפָּשְׁטִיןְיָן הַאַדְעָוָוָן דָּאָס קִינְדָּה.
דַּעְרָ פֿאָרְשָׁפְּרִיְוָטָעָר טִישׁ, דַּי פֿאָרְהָאַנְגָּגָעָן פֿעַנְצָטָעָר, דַּעְרָ

בלוייר רויך פון די טאכטאל-יולקעם, וואס האט זיך, וו אַ פרײַד מאָרגנְדִּיקָעֶר געפֵל, אונטער דער סטעליע אַנגָעָזָמָלֶט, האט זיך
שטיילן עדות, אַיְגָעָזָעָבָט, וו אַין אַ פֿאָרְכִּישׁוֹפְטָעָר גַּעַץ. זיך וו אַרְפָּט
אַ פֿאָרְשְׂנְדִּיקָן בְּלֵיכְ אַוְפָּן שְׁוּעָרָן פֿאָקָל, וואס שְׁטִיטָה הַינְּטָעָר
דער טוּר.

לוֹאי רעדט שטייל, רואַיך אָוּן זַיְכָּעָד:

“אַיְמִיכָּעֶר דָּאָרָף נִיְּזָן מַאְרָגָן בַּיְתָאָג מִיטָּה דִּי פֿלוֹגְבְּלָעְטְּלָעָן,
ווען דִּי אַרְבָּעָטָעָר גַּיְעָן אַרְגָּוּסָפָר מִיטָּאָג צָו דִּעְרָ שְׁבָנְעָסְדִּיקָעֶר
שְׁאָכְטָעָ. אַלְּצָ אַיְזָ דָאָרָט שְׁוֹן בָּאוֹאָרְגָּט. אָוּן מַאְיָקָס קָאָפָּעָהָווִי
דָאָרָף מַעַן זַיְ אַיבָּעָרְלָאָזָן. מַעַן דָאָרָף בְּלֵוִי בְּשְׁלָוִם אַרְבָּעָר דִּי
רָעַלְסָן. דָאָרְטָן שְׁטִיעָן פָּוּן צַיְּוֹתִ-צְוֹדִיצִיָּה 'שְׁפִיקָּעָם' (שְׁפִיאָנָעָן),
שְׁטָעָלָן אָפָּעָן פֿאָרְדָּעְמְטִיקָּטָן.”

אוּן זַוְּעָר זַאְל גַּיְעָן? אַלְּעָ וְזַיְןָ פֿאָרְטָרָאָכָט, זַוְּכָּן אַ פֿלְאָן...
קוּקוּן אַוְפָּן אַרְגָּאַנְיוֹאַטָּאָר מִיטָּה פֿרְעָנְדִּיקָע אָוְגָן. אַ פֿאָר מִינְטוּט
גַּיְעָן אַרְבָּעָר אָיְן אַ טְוִוָּטָעָר שְׁטִילְקִיָּט.

אַלְּגָאָס בְּעַנְקָל טָוָט וְזַיְדָעָר אַ סְקְרִיפָּעָ. אַלְּעָ דְּרִיְעָן אַוְיָם דִּי
כַּעַפְּ אַיְן אַיר זַוְּיָּט. אַלְּגָאָשׁ שְׁטָעָלָט זַיְךְ שְׁטִילָ אַוְיָפָ. אַירָע גַּעַדְאַנְקָעָנוּ
אַרְבָּעָטָן פֿיְבָּעְרְדִּיקָ-שְׁנָעָל. יָא, זַי וְוִוִּיסְטָ שְׁוֹן מִיטָּה וְוָסָם זַי קָאָן בָּאָ
הַילְּפִיק זַיְן. זַי הַוִּיבְּטָן שְׁעַמְעוֹדָיק, אָוּן אַנְהָוִיכְ שְׁטָאַמְלָעְנְדִּיק :

“אַ-אַיְךְ... וּוּלְ... דָּאָס טָאָן.”

דִּירָ טִישׁ שְׁטָעָלָט אַוְנְדִּיקָע אָוְגָן. בְּעַנְקָלָעָר אַרְגָּוּסָטָם טִישׁ
קָעָרְעָוָן זַיְךְ אַוְיָם אָיְן אַלְּגָאָס זַיְטָ. אַלְּגָאָשׁ קוּקָט אַוְפָּן אַמְבָאַקָּאנְטָן.
דָּעָרְזָעְנְדִּיק דִּי שְׁמִיכְבָּלְעָנְדִּיק לִיפָּן זַיְנָעָ, וְוָרָטָ זַי דְּרוֹיְסְטָעָר
אוּן זַעַטְמָ פָּאָר :

“אַיְךְ קוּפָּה דָאָרָט אַלְּעָ טָאָג מַילְךְ פֿאָרָן קִינְדָּעָר
וְעַגְעָלָעָ וְוּלְ אַיְךְ גַּיְעָן. דִּעְרָ וְוּכְטָעָר פָּוּן דִּעְרָ אַיְזָבָאָזְ-בָּוְדָקָע
קָעָן מִידָּשָׁוִין.”

זַי וְיַיְלָ נַאֲךְ עַפְעָם זַגָּן. עַפְעָם בָּאַמְבָלָעָן זַיְךְ בַּיְ אַיר גַּעַדְאַנְקָעָנוּ
וְעַגְעָן דִּי פְּרוֹיְעָן פָּוּן דִּי סְטְרִיְקְנְדִּיקָע מִינְגָּרָם. אַבָּעָר וְוָעָן דָּעָם
דָאָרָף זַי נַאֲךְ אַ טְרָאָכָט טָאָן. אַפְּשָׁר פְּרוּעָר אַיבָּעָרְיִידָן מִיטָּה קִירְיָלָן.

אויפן דינעם פנים פונעם „פרעמדן“ האט זיך באוועז אָברײַד
 טער צופרידענער שמייכל:
 „אָ גוטער פֿלאָן!“
 „יאָ, אָ גוטער פֿלאָן“, שאקלען אלע צו מיט די קעפּ.
 די „געסט“ האבן זיך צונגעכָּפּט צו די נאשערייען. און די
 שטראָלנדייק אַלנג האט דערלאָנגט הייסע טוי.

גָּרְשָׁוֹן דָּעֵר טְרוּיִם עַד

(א מעשיהלע געוועידמעט דעם אנדענע פֿוֹ סְאוּעֶרֶת-פְּאוּעֶר)

אייז געוזען אַמְּאל אָ גערשָׂן (גרשָׂן). גערשָׂן דָּעֵר טְרוּיִם עַד —
 האט מען אים גערופּן. וווען און פֿוֹן ווּאנְגָן ער אייז געקומווען איין
 שטעהטל אַרְיוֹן, האט קיינער ניט געוואָסֶט. פֿלוֹצְלוֹנָג האט מען דערְ-
 זעַן: עם דרייט זיך אַרְום אָ בְּחָורֶן; אָ הוֹיכָעָר, אָ דָּרָעָר. די הָאָרֶ-
 אוּפּן קָאָפּ ווַיְיַעֲנָן בַּיִּים תְּמִיד גַּעֲוָעָן צַעְפָּאָטְלָט. די אָוִינָן ווַיְיַעֲ-
 זַעֲנָן גַּעֲוָעָן זַיְעָר אָוּמְרוֹאַיְקָע: זַיְיָ האָבָן זיך אָוִיפּ אַיִּין זַאָךְ
 צוֹדָלָנָג ניט פֿאָרָהָאָלָטָן. אַזְוִי האָט זיך זַיְיָ קָאָפּ אַלְעָ מַלְגָּדְרִיְּט
 דָּא אַיִּין זַיְיָט, אָוּן דָּא אָן אָ צַוְּיִיטָר, ווֹאָהָיָן די קְלִיְּנָעָן בִּינְעָזִיָּה
 שַׁע אָוִינָן האָבָן אַיִּם בְּאָפּוֹלָן.

פֿוֹן ווּאָס גערשָׂן האט געטראָכֶט, האט אָוִיךְ קיינער ניט
 געוואָסֶט. פֿוֹן ווַיְיַעֲנָן מאַנְזָשָׂעָטָן האָט ער גַּעֲוָוִים ניט געטראָכֶט; ווַיְיַ-
 אוּיךְ זַיְיַעֲנָן בַּיִּים שְׁטוּנָדִיק צַעְשִׁוְיכָּרְטָע — אָן קְנֻעְפְּלָעָד.
 אַיִּין בִּיתְהַמְּדָרָשָׂה האָבָן מענטשָׂן זיך גַּעֲשָׂוְקָעָט צַוְּיִישָׂן זיך:
 אָפְשָׂר אָ לְמִדְזּוֹאָזְוּנִיק? אָזְ אַלְעָ קְלִיְּנָעָן אָוּתִוְתָּלָעָ אָוִיךְ ער בְּקִי;
 ווַיְיַסְט אָוִיךְ ווּאָס אָוִיפּ דָּעֵר ווּלְטָטָט זיך. אַכְעָר דָּאוּעָנָעָן דָּאוּנָט